C/2024/6834

2024.11.29.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2024. október 21.)

Svédország gazdaság-, költségvetési, foglalkoztatás- és strukturális politikájáról

(C/2024/6834)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3], amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az Eszköz), 2021. február 19-én lépett hatályba. Az Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosítva. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének prioritásaival összhangban az Eszköz segít elérni a gazdasági és társadalmi helyreállítást, valamint végrehajtani a fenntartható reformokat és beruházásokat, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságának reziliensebbé tételét szolgáló reformokat és beruházásokat. Közép- és hosszú távon szintén segít megerősíteni az államháztartás helyzetét, valamint fellendíteni a növekedést és a munkahelyteremtést, javítani az Unión belüli területi kohéziót, és támogatni a szociális jogok európai pillérének folytatódó végrehajtását.

(2) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet [4] (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) célja fokozatosan megszüntetni az Unió függőségét az orosz fosszilistüzelőanyag-behozataltól. Ez segítene elérni az energiabiztonságot és diverzifikálni az Unió energiaellátását, növelve ugyanakkor a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. Svédország új REPowerEU-fejezettel egészítette ki a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését.

(3) 2023. március 16-án a Bizottság kiadta „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” című közleményt annak érdekében, hogy megalapozza a szakpolitikai döntéseket, és megteremtse a növekedés fokozásához szükséges keretfeltételeket. A közlemény kilenc egymást kölcsönösen megerősítő tényező tekintetében

[1] HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] HL L 306, 2011.11.23., 25. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
[4] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

határozza meg a versenyképesség keretfeltételeit. Az említett tényezők közül a magántőkéhez való hozzáférés, a kutatás és innováció, az oktatás és a készségek, valamint a működő egységes piac emelkedik ki a reformok és a beruházások alapvető szakpolitikai prioritásaiként a jelenlegi termelékenységi kihívások kezelése, valamint az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességének fokozása céljából. 2024. február 14-én a Bizottság kiadta „Az egységes piac aktuális helyzete: az egységes piacról és a versenyképességről szóló 2024. évi éves jelentés” című közleményt. Az említett közlemény részletesen ismerteti az európai egységes piac versenyképességi erősségeit és kihívásait, a beazonosított kilenc versenyképességi tényező szerint követve az éves fejleményeket.

(4) 2023. november 21-én a Bizottság elfogadta a 2024. évi éves fenntartható növekedési jelentést, megadva a gazdaságpolitikai koordináció 2024. évi európai szemeszterének startját. 2024. március 22-én az Európai Tanács jóváhagyta a 2024. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziója köré összpontosulnak. 2023. november 21-én a Bizottság – az 1176/2011/EU rendelet alapján – elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2024. évi jelentést is, amelyben Svédországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll ennek kockázata, és amelyek tekintetében részletes felülvizsgálatra volna szükség. A Bizottság az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott és a 2024. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2024. április 12-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([5]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló, 2024. évi ajánlás) és 2024. március 11-én az együttes foglalkoztatási jelentést.

(5) 2024. április 30-án hatályba lépett az Unió új gazdasági kormányzási kerete. A keret magában foglalja a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről szóló, új (EU) 2024/1263 rendeletet, a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló, módosított 1467/97/EK tanácsi rendeletet ([6]) és a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló, módosított 2011/85/EU tanácsi irányelvet ([7]) is. Az új gazdasági kormányzási keret célkitűzései: reformok és beruházások végrehajtásával előmozdítani a rendezett és fenntartható államháztartást, a fenntartható és inkluzív növekedést, valamint a rezilienciát, továbbá megelőzni a túlzott költségvetési hiányt. Az új gazdasági kormányzási keret előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást is, és fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, hatékonyabb és következetesebb végrehajtással kombinálva mindezt. Minden egyes tagállamnak nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet kell benyújtania a Tanácsnak és a Bizottságnak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terv a tagállam költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazza, a nemzeti törvényhozási ciklus rendes hosszától függően, 4 vagy 5 éves tervezési időhorizontra vonatkozóan. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt nettó kiadási ([8]) pályának meg kell felelnie az (EU) 2024/1263 rendelet követelményeinek, többek között azon követelményeknek, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy annak a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-a alatti prudens szinten kell maradnia, továbbá az államháztartási hiányt középtávon a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, illetve az alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható. Az említett nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek elkészítésének támogatása céljából a Bizottság 2024. június 21-én iránymutatást tett közzé a tagállamok által a nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terveikben és az elért eredményekről szóló éves jelentéseikben nyújtandó információkra vonatkozóan. Az (EU) 2024/1263 rendelet 5. és 36. cikkének megfelelően a Bizottság – adott esetben – referenciapályát és technikai információkat továbbított a tagállamok számára. A tagállamoknak 2024. szeptember 20-ig kell benyújtaniuk nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terveiket, kivéve, ha a tagállam és a Bizottság megállapodik a határidő észszerű időtartammal történő meghosszabbításáról. A tagállamok – a nemzeti jogi keretükkel összhangban – megvitathatják a középtávúterv-tervezetüket a nemzeti parlamentjükkel, felkérhetik a független költségvetési intézményeket véleménynyilvánításra, valamint konzultációt folytathatnak a szociális partnerekkel és más nemzeti érdekelt felekkel.

([5]) A Tanács ajánlása (2024. április 12.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C, C/2024/2807, 2024.4.23., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) A Tanács 1467/97/EK rendelete (1997. július 7.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról (HL L 209., 1997.8.2., 6. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) A Tanács 2011/85/EU irányelve (2011. november 8.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről (HL L 306., 2011.11.23., 41. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott „nettó kiadás”: i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

(6) 2024-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az Eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása továbbra is elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek segítenek hatékonyan kezelni az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességét vagy jelentős részét. A 2019., 2020., 2022. és 2023. évi országspecifikus ajánlások ugyanolyan relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(7) 2021. május 28-án Svédország – az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban – benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottsághoz. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. 2022. május 4-én a Tanács elfogadta a Svédország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]), amelyet az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése alapján 2023. november 9-én módosítottak a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulás aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság – az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban – határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy Svédország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban meghatározott releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(8) 2024. április 26-án Svédország – az 1466/97/EK tanácsi rendelet ([11]) 8. cikkének (1) bekezdésével összhangban – benyújtotta a 2024. évi nemzeti reformprogramját és a 2024. évi konvergenciaprogramját. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2024. évi nemzeti reformprogram Svédországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról szóló, félévenkénti jelentését is tükrözi.

(9) 2024. június 19-én a Bizottság közzétette a Svédországra vonatkozó, 2024. évi országjelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2023 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Svédország által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Svédország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokat illetően, valamint újonnan felmerült és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés szintén értékelte a Svédország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása és a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(10) A Bizottság – az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján – Svédország vonatkozásában részletes felülvizsgálatot végzett. A Bizottság szolgálatai által az említett rendelet alkalmazásával összefüggésben Svédország makrogazdasági sebezhetőségeire vonatkozóan végzett értékelés főbb megállapításait 2024 márciusában tették közzé. 2024. június 19-én a Bizottság megállapította, hogy Svédország esetében makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Svédország mindenekelőtt az ingatlanpiaccal és a magánszektor magas adósságállományával kapcsolatos sebezhetőségekkel szembesül, amelyek a közelmúltbeli korrekciók ellenére továbbra is fennállnak, és az ezek kezelésére irányuló politikai intézkedések korlátozottak voltak. A több éven át tartó jelentős emelkedést követően az ingatlanárak 2022-ben és 2023-ban csökkennek. A magánszektor GDP-hez viszonyított adóssága a nominális GDP magas inflációnak betudható jelentős növekedése miatt csökkent, ugyanakkor az adósságállomány nominálisan még mindig nőtt. A kamatlábak gyors emelkedése negatívan hatott a háztartások és a kereskedelmi ingatlanokkal foglalkozó vállalatok adósságszolgálatára, csökkentette a keresletet, és hatással volt az ingatlanárakra. A változó kamatlábak és a nagyon hosszú futamidejű jelzáloghitelek elterjedtsége nyomást gyakorolt a háztartások mérlegére, ami csökkentette a törlesztési képességüket, visszaesést idézett elő a fogyasztásban, és hozzájárult a 2023-as recesszióhoz. Ezzel egyidejűleg az új lakások építése meredeken visszaesett. A közelmúltbeli visszaesések ellenére a lakásárak továbbra is jelentősen túlértékeltek, úgy tűnik, hogy a kereskedelmi ingatlanok árai sem alkalmazkodtak még teljesen, továbbá az adósságszolgálat szempontjából kockázatot jelent, ha a kamatlábak magasak maradnak és a fedezeti értékelések esnek. A pénzügyi szektor nagy mértékben ki van téve az ingatlanszektornak, de erős pénzügyi mutatói pajzsként szolgálnak az ingatlanpiaci problémák szélesebb gazdaságra való átterjedésével szemben. A szakpolitikai előrelépés korlátozott volt, és határozottabb fellépés hiányában az azonosított sebezhetőségek továbbra is fennmaradnak, ami a hitelfinanszírozású lakásvásárlások újbóli megugrását és a lakásárak túlértékelődését eredményezheti. A lakáskínálatot növelő intézkedések nagyban hozzájárulnának e problémák megelőzéséhez. Emellett az adórendszer továbbra is ösztönzi a hitelből finanszírozott lakásvásárlást a jelzáloghitel-kamatfizetések után igénybe vehető jelentős mértékű adókedvezmény révén, és előnyben részesíti a lakástulajdonlást. A bérleti piac reformjára nem került sor.

([9]) ST 7772/22 INIT és ST 7772/22 ADD 1.

([10]) A Tanács végrehajtási határozata (2023. november 9.) a Svédország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2022. május 4-i végrehajtási határozat módosításáról (ST 14474/23 INIT és ST 14474/23 ADD 1).

([11]) A Tanács 1466/97/EK rendelete (1997. július 7.) a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról (HL L 209., 1997.8.2., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

(11) Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Svédország államháztartási egyenlege a 2022. évi, a GDP 1,2 %-át kitevő többletről 2023-ban 0,6 %-os hiányba fordult, míg a GDP-arányos államadósság a 2022. év végi 33,2 %-ról 2023 végére 31,2 %-ra csökkent.

(12) 2022. július 12-én a Tanács azt ajánlotta ([12]), hogy Svédország hozzon intézkedést annak biztosítására 2023-ban, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen egy összességében semleges költségvetéspolitikai irányvonallal ([13]), figyelembe véve az energiaár-emelkedéseknek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Svédországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. A Tanács azt is ajánlotta, hogy Svédország bővítse a zöld és a digitális átállásra, valamint a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az Eszköz és más uniós források felhasználásával. A Bizottság becslései szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal ([14]) nagyjából semleges volt, a GDP 0 %-ának felelt meg. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése a GDP 0,1 %-ának megfelelő, nagyjából semleges hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra, és összhangban volt a 2022. július 12-i tanácsi ajánlással. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások nagyjából semleges hatása arra vezethető vissza, hogy 0,3 százalékponttal csökkentek az energiaár-emelkedés nyomán a háztartások és a vállalkozások támogatása érdekében hozott (célzott és nem célzott) szükséghelyzeti támogatási intézkedések költségei, amit viszont részben ellensúlyoztak kisebb horderejű intézkedések, többek között az üzemanyagokat terhelő energiaadó csökkentése. A nemzeti finanszírozású beruházások 2023-ban a GDP 4,9 %-át tették ki, ami 2022-höz képest 0,2 százalékpontos növekedést jelent. Svédország a zöld és a digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat finanszírozott (például az Industry Leap és a Climate Leap programot), támogatva az éghajlatváltozással kapcsolatos projekteket és az alacsony kibocsátású ipari technológiákat, valamint a széles sávú rendszerek bővítését. Svédország még nem nyújtott be kifizetési kérelmet az Eszköz keretében.

(13) A 2024. évi konvergenciaprogramban a költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2024-ben 0,7 %-os és 2025-ben 2,5 %-os reál-GDP-növekedést prognosztizál, ugyanakkor a KPIF-inflációt (fogyasztóiár-infláció kamatköltségek nélkül) 2024-ben 2,1 %-ra és 2025-ben 1,7 %-ra prognosztizálja. A GDP-arányos államháztartási hiány 2024-ben várhatóan 1,2 %-ra nő, és 2025-ben a GDP 0,3 %-ának megfelelő szintre csökken, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére várhatóan 32,0 %-ra nő, 2025 végére viszont 31,4 %-ra csökken. 2025 után – az előrejelzések szerint – az államháztartási egyenleg 2026-ban a GDP 0,7 %-ának, 2027-ben pedig a GDP 1,7 %-ának megfelelő többlettel zár. Ezért az államháztartási egyenleg – a tervek szerint – a program időhorizontjában a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaérték alatt marad. Viszont 2025 után – az előrejelzések szerint – a GDP-arányos államadósság 2026-ra a GDP 30,0 %-ára, 2027-ben pedig 28,0 %-ára csökken.

(14) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2024-ben 0,2 %-kal, 2025-ben pedig 2,1 %-kal nő, és a harmonizált fogyasztói árindexszel (HICP) mért infláció 2024-ben 2,0 %-on, 2025-ben pedig 1,8 %-on áll majd.

(15) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése a GDP 1,4 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol 2024-re vonatkozóan, ami többek között az adóbevételek növekedésének megtorpanását és különösen az indexált nyugdíjakra fordított kiadások növekedését tükrözi a regionális és önkormányzati alszektorban, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére várhatóan 32 %-ra emelkedik. A Bizottság becslései alapján a költségvetési irányvonal az előrejelzés szerint 2024-ben a GDP 0,6 %-ával bővül.

(16) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokkal (*grants*) finanszírozott kiadások nagysága 2024-ben várhatóan a GDP 0,1 %-a, hasonlóan a 2023. évi 0,1 %-hoz. Az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokkal finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat fognak lehetővé tenni anélkül, hogy közvetlen hatást gyakorolnának Svédország államháztartási egyenlegére vagy államadósságára.

([12]) A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Svédország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2022. évi konvergenciaprogramját (HL C 334., 2022.9.1., 221. o.).

([13]) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése alapján Svédország esetében a potenciális kibocsátás középtávú növekedése nominális értéken 2023-ban 7,7 %-ra tehető, a tízéves átlagos potenciális reálnövekedési ráta és a 2023. évi GDP-deflátor alapján.

([14]) A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma. Mind a nemzeti finanszírozású, mind az uniós költségvetésből finanszírozott költségvetési politikákból eredő gazdasági impulzus értékelésére irányul. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbözetként mérhető (és az elsődleges kiadások nem tartalmazzák a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket sem), de az elsődleges kiadások tartalmazzák az Eszköz és más uniós alapok keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatások (grants) által finanszírozott kiadásokat. A mutató negatív előjele expanzív, pozitív előjele pedig restriktív költségvetési politikát jelent.

(17) 2023. július 14-én a Tanács azt ajánlotta ([15]) Svédországnak, hogy tartsa fenn rendezett költségvetési pozícióját 2024-ben. A 2023. évi költségvetésük végrehajtása és a 2024. évi költségvetésük elkészítése során a tagállamoknak figyelembe kellett venniük azt, hogy a Bizottság – a 2023. évi tényadatok alapján – javasolni fogja a Tanácsnak a hiányalapú túlzotthiány-eljárások megindítását. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint Svédország GDP-arányos strukturális egyenlege a 2023. évi 0,1 % után 2024-ben 0,0 % lesz, ezzel meghaladja a GDP –1 %-ának megfelelő strukturális egyenlegként meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával.

(18) A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Svédország 2023–2024-ben a lehető leghamarabb vezesse ki a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy ha az újbóli energiaár-emelkedések új vagy folytatódó támogatási intézkedéseket tesznek szükségessé, Svédországnak biztosítania kell, hogy az ilyen támogatási intézkedések a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, fiskálisan finanszírozhatóak legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések nettó költségvetési költsége ([16]) a becslések szerint 2023-ban a GDP kevesebb mint 0,1 %-át, valamint az előrejelzések szerint 2024-ben kevesebb mint 0,1 %-át és 2025-ben a 0 %-át teszi ki. A szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket 2023-ban és 2024-ben kivezetik. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával.

(19) Emellett a Tanács azt is ajánlotta, hogy Svédország tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása érdekében. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású közberuházások a 2023. évi GDP-arányos 4,9 %-hoz képest 2024-ben a GDP 5,1 %-ára emelkednek. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával. Ezzel szemben az uniós forrásokból – ideértve az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat is – finanszírozott közkiadások 2024-ben várhatóan változatlan – a GDP 0,2 %-ának megfelelő – szinten maradnak.

(20) Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján, és változatlan szakpolitikát feltételezve a Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2025-re a GDP 0,9 %-ának megfelelő költségvetési hiányt és 31,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre a várható gazdasági fellendülésnek köszönhetően.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Az említett reformok és beruházások várhatóan segítenek kezelni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikét vagy jelentős részét. E szoros időkereten belül Svédország hosszú távú versenyképességének a zöld és a digitális átállás révén történő fokozásához kulcsfontosságú gyorsan haladni a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési terv eredményes végrehajtásával, biztosítva ugyanakkor a társadalmi méltányosságot. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése szempontjából meghatározó jelentőséggel bír, hogy Svédország jelentős mértékben felgyorsítsa a reformok és beruházások végrehajtását. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(22) A kohéziós politikai programok félidős felülvizsgálatának részeként Svédországnak – az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([17]) 18. cikkével összhangban – 2025 márciusáig felül kell vizsgálnia az egyes – az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+), a Kohéziós Alap és az Igazságos Átmenet Alap (IÁA) által támogatott – programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat, valamint a nemzeti energia- és klímatervét. Az említett felülvizsgálat képezi az alapját az egyes programokhoz nyújtott uniós finanszírozás végleges allokációjának. Svédország eredményeket ért el a kohéziós politikai programoknak és a szociális jogok európai pillérének a végrehajtása terén, de továbbra is kihívásokkal szembesül, és változatlanul egyenlőtlenségek állnak fenn a fővárosi régió és az ország többi része között. Fontos feladat a kohéziós politikai programok végrehajtásának felgyorsítása, és az e programokban elfogadott prioritások továbbra is relevánsak. Alapvető fontosságú a klímasemleges gazdaság elérésére törekedve a társadalom további környezetbarátabbá tételéhez hozzájáruló innováció támogatásának folytatása, egyúttal a regionális társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek, valamint a városi és nem városi térségek közötti egyenlőtlenségek további kezelése. Emellett továbbra is kulcsfontosságú a továbbképzés és az átképzés előmozdítása, különös tekintettel a kiszolgáltatott csoportokra, azon belül is a migráns háttérrel rendelkezőkre. Svédország

([15]) A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Svédország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2023. évi konvergenciaprogramját (HL C 312., 2023.9.1., 252. o.).

([16]) A számadat az említett intézkedések éves költségvetési költségének szintjét mutatja, beleértve a bevételeket és kiadásokat, és adott esetben az energiaszolgáltatók váratlan nyereségére kivetett adókból származó bevételek nélkül.

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

továbbá felhasználhatná az (EU) 2024/795 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([18]) létrehozott Stratégiai Technológiák Európai Platformját a zöld átalakulást támogató technológiákba irányuló beruházások fellendítésére. A tiszta és erőforrás-hatékony technológiák fejlesztése és gyártása – ideértve az értékláncok megerősítését, valamint a munkaerő- és készséghiány kezelését – fontos a svéd régiók, valamint kis- és középvállalkozások hosszú távú fenntarthatósága és versenyképessége szempontjából.

(23) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túlmenően Svédország számos további kihívással is szembesül a következőkkel kapcsolatban: a) a – különösen a hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns hátterű – tanulók oktatási eredményeinek romlása; b) a készséghiány, amely a hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns háttérrel rendelkezők esetében a legszembetűnőbb; és c) az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése.

(24) A 2022. évi nemzetközi tanulói teljesítménymérés (PISA) eredményei alapján a svéd diákok alapkészségei 2018 óta romlottak. A legnagyobb romlás a matematika tantárgy kapcsán volt megfigyelhető: az alulteljesítők aránya jóval meghaladta az uniós célt. Az alulteljesítési ráta még inkább nőtt a hátrányos társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező diákok esetében, nagy különbséget mutatva a svédországi születésű és a migráns háttérrel rendelkezők között. Emellett fennáll annak a kockázata, hogy a képzett tanárok tartós hiánya kedvezőtlenül befolyásolja az oktatási rendszer minőségét és a diákok teljesítményét.

(25) 2022-ben az alsó középfokú oktatásban részt vevő diákok 15 %-a túl gyenge vagy hiányos osztályzata nem tette lehetővé a felső középfokú oktatásban való részvételt. Ez különösen a hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns háttérrel rendelkező diákokat érinti. Az ilyen diákok a magániskolákban is alulreprezentáltak, amelyek tanulói átlagosan nagyobb eséllyel tanulhatnak tovább. Mivel Svédországban a legtöbb munkahely felső középfokú vagy felsőfokú végzettséget igényel, az ebből eredő iskolai végzettségbeli különbség is növeli a munkakeresés kockázatát, ami hátrányos következményekkel jár az integrációra nézve.

(26) A különböző csoportok között jelentős különbségek mutatkoznak a készségszintek és az iskolai végzettség tekintetében. Az ilyen különbségek az EU-n kívül született fiatalok esetében a legszembetűnőbbek, akik kisebb valószínűséggel fejezték be a felső középfokú tanulmányaikat, és kisebb valószínűséggel vesznek részt foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben, mint a Svédországban születettek. Ez csökkenti a foglalkoztatási esélyeiket, és kockázatot jelent a tekintetben, hogy Svédország tovább javítsa fenntartható versenyképességét. Emellett az említett készséghiányok tovább súlyosbítják a munkaerőhiányt, ami különösen nyilvánvaló az ipari és a szolgáltatási ágazatban, és komoly kihívást jelent az ország legészakibb régióinak fejlődése és zöld ipari átállása szempontjából.

(27) A jelenlegi szakpolitikák mellett valószínűtlennek tűnik, hogy Svédország elérje az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére irányuló uniós politika keretében 2030-ra kitűzött céljait (a továbbiakban: a 2030-as kibocsátási célértékek). Továbbra sem állnak rendelkezésre a 2023-ban és 2024-ben bekövetkezett szakpolitikai változásokat tükröző, aktualizált átfogó üvegházhatásúgáz-kibocsátási forgatókönyvek, mivel a jelenleg elérhető kormányzati éghajlat-politikai cselekvési terv hosszabb távra, 2045-ig tervez, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó kibocsátási pályákra vonatkozó mennyiségi forgatókönyvek nélkül. Ugyanakkor hivatalos és független szervek által készített számos tanulmány megerősíteni látszik, hogy Svédország jelenlegi szakpolitikái jelentős elmaradást fognak eredményezni a 2030-as kibocsátási célértékek elérése tekintetében. A közúti közlekedés kibocsátáscsökkentése kulcsfontosságú ahhoz, hogy Svédország elérje a 2030-as kibocsátási célértékeket. A közúti közlekedés az olaj- és a kőolajtermékek iránti energiaigény háromnegyedét teszi ki, amely a fosszilis tüzelőanyagokból származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás fő forrása Svédországban.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/795 rendelete (2024. február 29.) a Stratégiai Technológiák Európai Platformjának (STEP) létrehozásáról és a 2003/87/EK irányelv, valamint az (EU) 2021/1058, az (EU) 2021/1056, az (EU) 2021/1057, az 1303/2013/EU, a 223/2014/EU, az (EU) 2021/1060, az (EU) 2021/523, az (EU) 2021/695, az (EU) 2021/697 és az (EU) 2021/241 rendelet módosításáról (HL L, 2024/795, 2024.2.29., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(28) Annak ellenére, hogy az Unión belül Svédországban a legnagyobb a megújuló energiaforrások aránya a teljes energiafogyasztáson belül, az ország még mindig kiaknázatlan lehetőségeket rejt magában a megújuló energiaforrások terén. Ezt a potenciált ki lehetne használni a svédországi iparágak folyamatban lévő villamosításának, valamint az észak-svédországi innovatív, zöld ipari fejlesztések és dekarbonizáció figyelembevételére, amelyek még nagyobb villamosenergia-termelést igényelnek. Az ország megújulóenergia-termelési kapacitásának bővítése még mindig számos akadályba ütközik. Ennek következtében előfordulhat, hogy Svédország 2021 és 2030 között nem éri el a szélenergia-kapacitásának 13 GW-tal, a napenergia-kapacitásának pedig mintegy 5 GW-tal tervezett bővítését. Az egyik ilyen problémát a tengeri és a szárazföldi szélenergia előtt álló akadályok jelentik. Ezek az akadályok többek között a nem hatékony engedélyezési eljárásokból, valamint a települések és a védelmi hatóságok vétójogából erednek.

(29) A Bizottság részletes felülvizsgálatának és az egyensúlyhiány fennállására vonatkozó következtetéseinek fényében az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlások tükröződnek az 1. ajánlásban. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések segítenek kezelni a háztartások magas adósságállományához és a nagy értékű ingatlanokhoz kapcsolódó sebezhetőségeket,

AJÁNLJA, hogy Svédország 2024-ben és 2025-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Kellő időben nyújtsa be a középtávú költségvetési-strukturális tervet. Mérsékelje a háztartások nagy adósságállományával és a lakáspiaci egyensúlyhiánnyal kapcsolatos kockázatokat azáltal, hogy csökkenti a jelzáloghitel-kamatfizetések után igénybe vehető adókedvezményt és/vagy növeli a rendszeresített ingatlanadókat, miközben megfelelő eszközöket hoz létre a szakpolitikai intézkedések célzottabbá tételére és értékelésének javítására. Élénkítse a lakásépítési beruházásokat a legsürgetőbb hiányok enyhítése érdekében, különösen az építkezés strukturális akadályainak felszámolása révén. Javítsa a lakáspiac hatékonyságát, többek között a lakásbérleti piac reformja révén.

2. Az elhúzódó késedelmek fényében jelentősen gyorsítsa fel a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását, biztosítva a reformok és beruházások 2026 augusztusáig történő befejezését. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok végrehajtását. Az említett programok félidős felülvizsgálata keretében továbbra is összpontosítson az elfogadott prioritásokra, figyelembe véve a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezés által a versenyképesség javítására kínált lehetőségeket.

3. A hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns háttérrel rendelkező diákokra is kiterjedően javítsa az oktatási teljesítményt a képzett tanárok tartós hiányának kezelése, az oktatási rendszerhez való egyenlő hozzáférés biztosítása, valamint a diákok felső középfokú oktatásba való átmenetének további támogatása révén. Célzott szakpolitikai intézkedések és erőforrások révén fejlessze a munkavállalók – különösen a hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns háttérrel rendelkezők – készségeit a munkaerőpiaci integrációjuk javítása érdekében.

4. Biztosítsa az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére vonatkozó célok elérését, különösen a közúti közlekedésből származó kibocsátások csökkentése révén, valamint gyorsítsa fel és észszerűsítse a megújuló energiaforrások – különösen a tengeri és szárazföldi szélenergia – alkalmazására vonatkozó engedélyezési eljárásokat.

Kelt Luxembourgban, 2024. október 21-én.

a Tanács részéről

az elnök

NAGY I.